

ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมมาภิบาลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

PEOPLE'S SATISFACTION WITH THE VILLAGE HEADMAN AND VILLAGE
HEADMAN'S FUNCTIONS, RESPONSIBILITIES, AND GOOD GOVERNANCE
IN BUA LOI SUBDISTRICT, NONG KHAE DISTRICT, SARABURI PROVINCE

อรอุมา จรรยาทิวต์²

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมมาภิบาลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 1) เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่และธรรมมาภิบาลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมมาภิบาลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ซึ่งทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก มีเพียง 9 ข้อที่อยู่ในระดับมาก ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการยึดถือหลักธรรมมาภิบาลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในทุกด้านอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีเพียง 1 ข้อที่อยู่ในระดับมาก การทดสอบสมมติฐาน พบว่าข้อมูลประชากรศาสตร์ในด้านระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ที่ต่างกันมีความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมมาภิบาลของกำนันแตกต่างกัน ในทางตรงกันข้าม ข้อมูลด้านเพศ และอายุ ที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมมาภิบาลของกำนัน ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, บทบาท

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมมาภิบาลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

² นักศึกษาปริญญาโท โครงการทวิปริญญาโท หลักสูตรทวิปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ABSTRACT

People's satisfaction with village headmen's tasks, responsibilities, and good administration, Bua Loi sub-district, Nong Khae district, Saraburi province The study's goals were to 1) investigate the roles, responsibilities, and good governance of village headmen in Bua Loi sub-district, Nong Khae district, Saraburi province; and 2) investigate the people's satisfaction with the village headmen's roles, responsibilities, and good governance in Bua Loi sub-district, Nong Khae district, Saraburi province. A total of 200 participants were included in the study. A questionnaire was utilized as the study's tool. The mean and standard deviation were used to analyze the data. The findings revealed that people were mainly satisfied with the functions and responsibilities of the village headman and village headman. Only 9 things scored highly on the high level of satisfaction. The amount of satisfaction with the village headman's ability to maintain good governance. It met all of my expectations in every way. Only one thing was found to be at a high level when all items were considered. testing hypotheses It was discovered that people's contentment with the village headman's functions and responsibilities, as well as his good administration, vary depending on their educational level, income, and occupation. On the other hand Gender and age data were not consistent. The villagers were equally satisfied with the village headman's functions, responsibilities, and effective governance. at a statistical significance level of 0.05

Keywords : Satisfaction, Role

บทนำ

การจัดการปกครองท้องถิ่น ได้เริ่มต้นมาจากรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งทรงมีพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูการปกครองระดับหมู่บ้านที่มาแต่เดิมขึ้นใหม่เพราะทรงเล็งเห็นว่าการปกครองในระดับนี้ จำเป็นและสำคัญยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากเป็นหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด โดยได้ทรงให้มีการทดลองจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ขึ้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) โดยให้ราษฎรเลือกผู้ใหญ่บ้านแทนการแต่งตั้งโดยเจ้าเมืองดังแต่ก่อน นับแต่นั้นมาจึงได้มีการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ตามหัวเมืองต่างๆ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 ต่อมาในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ขึ้นใช้บังคับแทน และได้มีการใช้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมอยู่หลายฉบับเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและเป็นปัจจุบัน

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แบ่งการปกครองออกเป็นตำบล หมู่บ้าน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองส่วนภูมิภาค ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และเป็นพื้นฐานสำคัญในการปกครองประเทศ ดังนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาค ในระดับ ตำบล หมู่บ้าน เพราะเป็นหน่วยสุดท้ายที่จะนำเอานโยบายงานบริการสาธารณะของรัฐบาลไปสู่ประชาชน เป็นบุคคลกลางที่คอยประสานงานระหว่างราชการกับประชาชนและยังต้องคอยดูแลความทุกข์สุขของประชาชน อาจแยกบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ใน 3 ฐานะ คือ ฐานะแรก เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นตัวแทนของทางราชการ โดยการประกาศข่าวสารของทางราชการให้ประชาชนในตำบล หมู่บ้านทราบ อำนวยความสะดวกให้กับประชาชน จับกุมผู้กระทำความผิด ดูแลทรัพย์สินของทางราชการ ฐานะที่สอง เป็นตัวแทนของประชาชนในตำบล หมู่บ้าน ซึ่งประชาชนเลือกมาเป็นผู้ปกครอง เป็นปากเป็นเสียงแทน นำเอาความต้องการของประชาชนสู่ทางราชการ ฐานะสุดท้ายเป็นผู้นำชุมชน เป็นบุคคลที่ประชาชนในตำบล หมู่บ้านให้ความเคารพ เชื่อฟัง ยอมรับความคิดเห็น เป็นที่พึ่งให้แก่ลูกบ้านได้ซึ่งฐานะดังกล่าวนี้จะแสดงออกทั้งทางการเมืองและทางสังคม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ปีพ.ศ. 2551 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีความชัดเจนไม่ซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงกฎหมายให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่ดูแลราษฎรในหมู่บ้าน ให้ปฏิบัติเป็นไปตามกฎหมายบ้านเมือง นอกจากนี้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับภารกิจจากส่วนราชการต่างๆ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงเปรียบเสมือนผู้ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่ประจำอยู่ในทุกตำบล บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงมีความสำคัญ เช่น ด้านการปกครอง ความมั่นคง ด้านการพัฒนา และอีกหลายด้าน ในพื้นที่ห่างไกลบทบาทหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงมีความสำคัญต่อการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับพี่น้องประชาชนในระดับตำบล หมู่บ้านเป็นอย่างมาก

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาบทบาทหน้าที่และธรรมเนียมปฏิบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี และความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และ
ธรรมเนียมปฏิบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เพื่อนำไปปรับปรุงใน
ส่วนที่ประชาชนเห็นว่าไม่พอใจ เพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นต่อไป

คำถามในการศึกษา

- 1) บทบาทหน้าที่และธรรมเนียมปฏิบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัด
สระบุรี มีอะไรบ้าง
- 2) ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมเนียมปฏิบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่และธรรมเนียมปฏิบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค
จังหวัดสระบุรี
- 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมเนียมปฏิบัติของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

สมมติฐานการศึกษา

- 1) ความแตกต่างของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ
รายได้ มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมเนียมปฏิบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ทฤษฎี และแนวคิด

แนวคิดบทบาทและหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คือ หัวหน้าของตำบล และหมู่บ้าน ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองของรัฐในระดับล่าง
ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ ทำหน้าที่เป็นกลไกรวมทั้งอาณาบริเวณเขตพื้นที่ของการปฏิบัติงาน
ของทางราชการในระดับล่างสุดของรัฐหรือของประเทศไทย (สมาน รังสิโยกฤษฎ์, 2546)

เมื่อกล่าวว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นหัวหน้าของตำบลและหมู่บ้านนั้น หมายความว่า กำนัน
ผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าที่เป็นทางการ (Formal Leader) ที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางอำเภอ ซึ่งมีฐานะเป็น
หน่วยปฏิบัติงานของราชการส่วนภูมิภาค แน่นอนว่าในกระบวนการดังกล่าว ได้มีการเรียกประชุมของ
ชาวบ้าน มีการสอบถามความคิดเห็น และถึงขั้นที่ให้มีการออกเสียงเลือกตั้งของชาวบ้าน กระนั้นก็ตาม
อำนาจสูงสุดและขั้นสุดท้าย กล่าวได้ว่าเป็นของราชการส่วนภูมิภาค เนื่องด้วยตำบลและหมู่บ้านนั้น มีฐานะ
เป็นหน่วยการปกครองในระดับล่างของราชการส่วนภูมิภาค จึงไม่ได้มีความเป็นอิสระ และไม่ได้เป็น

องค์กรปกครองตนเองของประชาชนตามวิถีทางของระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่

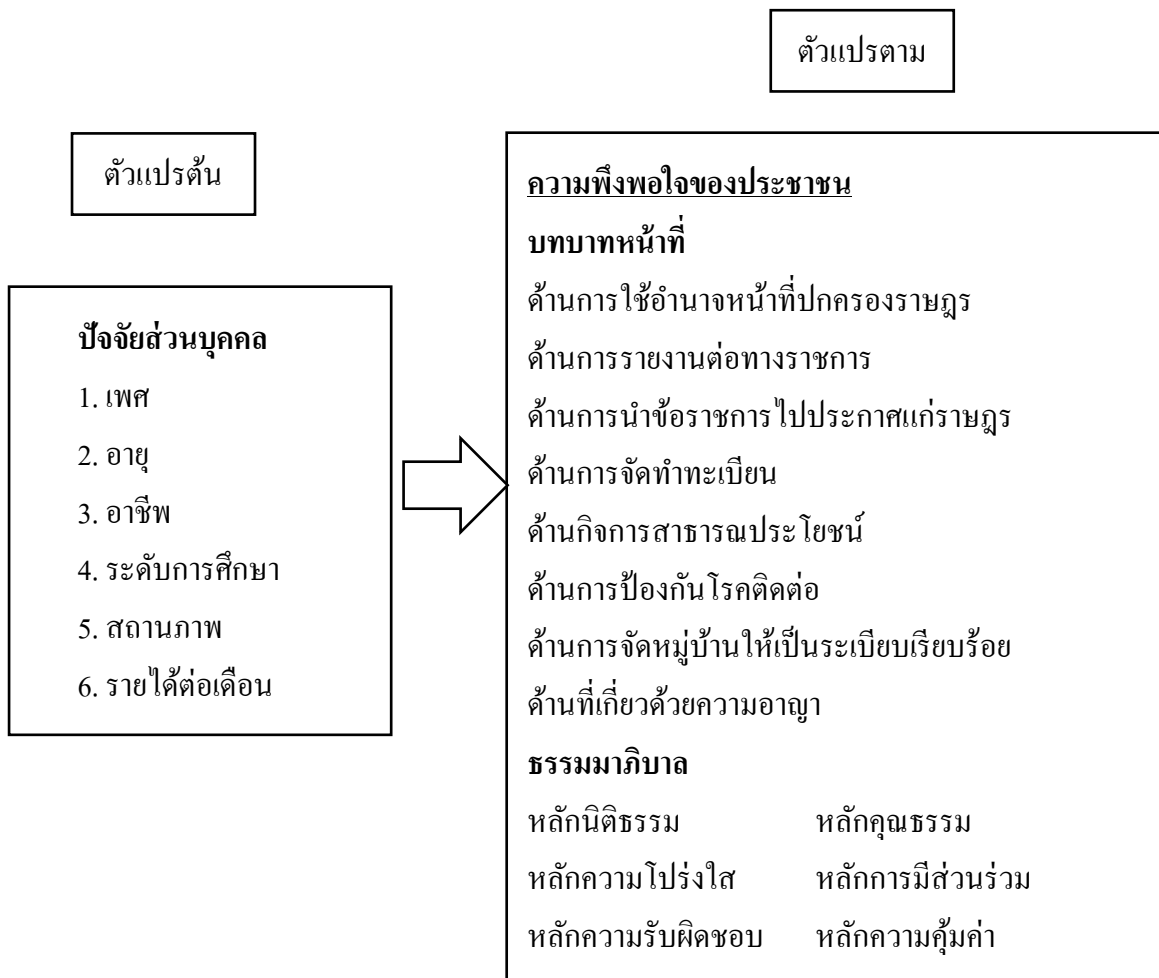
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

กู๊ด (Good, 1973) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพ คุณภาพ หรือระดับความพึงพอใจซึ่งเป็นผลมาจาก ความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งนั้น

โอลิเวอร์(Oliver, 1997) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ คือการตอบสนองที่แสดงถึงความรู้ประสังข์ของลูกค้าเป็นวิจารณ์ของลูกค้ำที่มีต่อสินค้าและบริการ ความพึงพอใจมีมุมมองที่แตกต่างกันแล้วแต่มุมมองของแต่ละคน

โวลแมน (Wolman, 1973) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่มีความสุขเมื่อได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ความต้องการหรือแรงจูงใจ

กรอบแนวคิดในการศึกษา

วิธีการดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี มีจำนวน 398 คน

กลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นตัวแทนในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane, 1973 ดังนี้

สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{(1 + Ne^2)}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรที่ศึกษา

E = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นระดับความเชื่อมั่น 95% หรือระดับ

นัยสำคัญ 0.05

ผลการคำนวณ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 199.50 ราย ดังนั้นจึงกำหนดให้มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 ราย เพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นมาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการยึดถือหลักธรรมาภิบาลของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

ซึ่งตอนที่ 2 และ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับมากที่สุด	ให้คะแนน	5	ระดับมาก	ให้คะแนน	4
ระดับปานกลาง	ให้คะแนน	3	ระดับน้อย	ให้คะแนน	2
ระดับน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1			

ตอนที่ 4 เป็นคำถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องข้อเสนอแนะ

วิธีการทางสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคล้ายกับผู้ตอบแบบสอบถามแต่อยู่ในอำเภอข้างเคียง แล้วนำมาทำการตรวจสอบความสอดคล้องภายในแต่ละด้าน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติได้ค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบัก (Cronbachs' alpha coefficient) ความพึงพอใจที่มี

ตอบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทั้ง 8 ด้านเท่ากับ 0.978 และความพึงพอใจที่มีต่อการยึดถือหลักธรรมาภิบาลของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ทั้ง 6 ด้านเท่ากับ 0.833 โดยมีเกณฑ์สัมประสิทธิ์อัลฟา ตาม Sekaran and Bougie (2010) ว่า หากค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าน้อยกว่า 0.6 ถือว่ายังใช้ไม่ได้ (Poor) 0.7 ถือว่ายังรับได้ (Acceptable) แต่ถ้ามักกว่า 0.8 ถือว่าดี (Good) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัทที่ได้จากข้อคำถามทั้งฉบับมีค่าสูงกว่า แบบสอบถามจึงสามารถนำไปใช้ได้

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นจากแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) การประเมินค่าเพื่อการแปลผลทางการวิจัย กำหนดเกณฑ์การแปรผลในแต่ละช่วงคะแนน ใช้สูตรการหาค่าเฉลี่ยแบบอันตรภาคชั้น (Class Interval) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550) ระดับการให้คะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับชั้น จากนั้นนำมาหาระดับเฉลี่ยโดยกำหนดความหมายดังนี้

4.21 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด	3.41 - 4.20 หมายถึง มาก
2.61 - 3.40 หมายถึง ปานกลาง	1.81 - 2.60 หมายถึง น้อย
1.00 - 1.81 หมายถึง น้อยที่สุด	

วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมาภิบาล ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยใช้การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ประจำ

ผลการศึกษาค่าความพึงพอใจที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก มีเพียง 9 ข้อที่อยู่ในระดับมาก คือ การอำนวยความสะดวกหรือประสานงานแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อ หรือรับบริการ กับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.17) การอำนวยความสะดวกและเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย ให้แก่ราษฎรในหมู่บ้านของกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.09) การสร้างความสามัคคีและความสามัคคี ให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านรวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่นของกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.13) การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ หรือการให้บริการส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.05) กำนันผู้ใหญ่บ้านควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติ ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบ แบบแผนของทางราชการ โดยกระทำความ ให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการ (ค่าเฉลี่ย 4.11) การรับฟังปัญหาและความเดือดร้อนทุกข์ สุขและความต้องการที่จำเป็น ของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการของรัฐ หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การแก้ไข หรือช่วยเหลือของ

กำนันผู้ใหญ่บ้าน(ค่าเฉลี่ย 4.15) การจัดประชุมระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อตรวจสอบรายงาน ประจำ และ รายงานต่อกรมการอำเภอของกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.14) การรายงานเรื่องเร่งด่วนหรือเรื่อง ที่ราษฎร ส่วนมากได้รับความเดือดร้อน จะต้องรายงานทันทีของกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.11) และการจัดประชุม ราษฎรและคณะกรรมการ หมู่บ้าน เดือนละ 1 ครั้ง เป็นอย่างน้อย เพื่อชี้แจงข่าวสารราชการแก่ราษฎร ของ กำนันผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.12)

ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการยึดถือหลักธรรมาภิบาลของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการยึดถือหลักธรรมาภิบาลของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในทุกด้านอยู่ในระดับ ความพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีเพียง 1 ข้อที่อยู่ในระดับมาก คือ กำนันผู้ใหญ่บ้าน เปิดเผยข้อมูลข่าวสารสำคัญที่ประชา ชนควรรู้ได้แก่ ข้อบังคับงบประมาณ เป็นต้น

ผลการทดสอบสมมติฐาน

1) ความแตกต่างของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อ ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมาภิบาลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ตารางที่ 1 ตารางแสดงข้อมูลด้านเพศ

	ชาย		หญิง		t	p
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
ความพึงพอใจโดยรวม	4.3299	.44278	4.3792	.3998	-.732	.465

จากตาราง 1 ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test พบว่า ในภาพรวมแล้ว พบว่าประชาชนทั้งเพศชาย และ หญิง มีความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมาภิบาลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อมูลด้านอายุ

ความพึงพอใจ	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F	P
1. อายุ	ระหว่างกลุ่ม	1	.761	.254	1.328	.265
	ภายในกลุ่ม	199	76.264	.191		
	รวม	200	77.025			

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชน พบว่ากลุ่มอายุที่ ต่างๆกันมีความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมาภิบาลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบล บัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 3 ตารางแสดงข้อมูลระดับการศึกษา

ความพึงพอใจ	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F	P
2. ระดับการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1	1.675	.838	4.447	.012*
	ภายในกลุ่ม	199	75.350	.188		
	รวม	200	77.025			

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชน พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมาภิบาลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อมูลอาชีพ

ความพึงพอใจ	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F	P
3. อาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.115	.623	3.347	.006*
	ภายในกลุ่ม	198	73.910	.186		
	รวม	200	77.025			

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชน พบว่าอาชีพที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมาภิบาลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 5 ตารางแสดงข้อมูลรายได้

ความพึงพอใจ	แหล่งความแปรปรวน	df	ss	ms	F	P
4. รายได้	ระหว่างกลุ่ม	2	2.760	.920	4.942	.002*
	ภายในกลุ่ม	198	74.266	.186		
	รวม	200	77.025			

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชน พบว่ารายได้ที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมาภิบาลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมาภิบาลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก มีเพียง 9 ข้อที่อยู่ในระดับมาก คือ การอำนวยความสะดวกหรือประสานงานแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อ หรือรับบริการ กับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.17) การอำนวยความสะดวกและเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย ให้แก่ราษฎรในหมู่บ้านของกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.09) การสร้างความสามัคคีและความสามัคคี ให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านรวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่นของกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.13) การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ หรือการให้บริการส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.05) กำนันผู้ใหญ่บ้านควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติ ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบ แบบแผนของทางราชการ โดยกระทำตน ให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการ (ค่าเฉลี่ย 4.11) การรับฟังปัญหาและความเดือดร้อนทุกข์ สุขและความต้องการที่จำเป็น ของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการของรัฐ หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การแก้ไข หรือช่วยเหลือของกำนันผู้ใหญ่บ้าน(ค่าเฉลี่ย 4.15) การจัดประชุมระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อตรวจสอบรายงาน ประจำ และรายงานต่อกรรมการอำเภอของกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.14) การรายงานเรื่องเร่งด่วนหรือเรื่องที่ ราษฎรส่วนมากได้รับความเดือดร้อน จะต้องรายงานทันทีของกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.11) และการจัดประชุมราษฎรและคณะกรรมการ หมู่บ้าน เดือนละ 1 ครั้ง เป็นอย่างน้อย เพื่อชี้แจงข่าวสารราชการแก่ราษฎร ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.12)

ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการยึดถือหลักธรรมาภิบาลของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในทุกด้านอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีเพียง 1 ข้อที่อยู่ในระดับมาก คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสำคัญที่ประชาชนควรรู้ได้แก่ ข้อบังคับงบประมาณ เป็นต้น

การทดสอบสมมติฐาน พบว่าข้อมูลประชากรศาสตร์ในด้านระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ที่ต่างกัน มีความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมาภิบาลของกำนันแตกต่างกัน ในทางตรงกันข้าม ข้อมูลด้านเพศ และอายุ ที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และธรรมาภิบาลของกำนันไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรรัตน์ บุญภา (2557) ที่พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบการความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลพวา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรีจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ประชาชนที่มีเพศ อายุระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลพวา อำเภอแก่งหางแมวจังหวัดจันทบุรีไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

- 1) การประเมินผลการปฏิบัติงาน ควรเป็นเพียงเครื่องมือในการให้พินิจจากตำแหน่งเนื่อง จาก อาจจะทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน
- 2) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรให้ความสำคัญกับค่าตอบแทนในฐานะรางวัลในการปฏิบัติหน้าที่ การเป็นผู้นำที่เป็นที่เคารพนับถือของราษฎรในหมู่บ้าน ในตำบลมากกว่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญ ในการดำรงชีวิต
- 3) ปรับลดบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้คงเหลือแต่เฉพาะภารกิจการงานที่ไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานที่มีความซ้ำซ้อนกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
- 4) จากประวัติศาสตร์ เกียรติภูมิ และศักดิ์ศรีของสถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะของหัวหน้าหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน จึงเป็นกลไกหลักและตัวกลางสำคัญในการประสานความร่วมมือร่วม ใจของคนในหมู่บ้านและตำบล ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนเป็นตัวกลางในการนำเสนอปัญหาจากชาวบ้านในพื้นที่ไปสู่หน่วยงานที่รับผิดชอบในส่วนของอัตราเงินเดือนค่าตอบแทนนั้นควรที่จะมีการปรับเพิ่มให้ตามความเหมาะสม เพราะแม้งานในอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบทางกฎหมายจะลดลง แต่บทบาทและงานทางสังคมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังคงอยู่การปรับขึ้นของอัตรา ค่าตอบแทนจึงเป็นการปรับขึ้นเพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์และสมศักดิ์ศรี ฐานานุรูปของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะที่เป็น ที่ปรึกษา หัวหน้า และผู้นำของชุมชน ทั้งนี้ การปรับ อัตราค่าตอบแทนที่เพิ่มนั้น ควรพิจารณาถึงความเหมาะสม เช่นอาจเป็นในรูปแบบของสวัสดิการหรือสิทธิพิเศษอื่นๆ มากกว่าที่จะเป็นจำนวนเงิน

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

- 1) เพิ่มขอบเขตพื้นที่การศึกษาวิจัยตามเขตอำเภอต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

- กรมการปกครอง. (2556). คู่มือการฝึกอบรม กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ที่ได้รับเลือกใหม่ ประจำปี 2556. กรุงเทพฯ: ส่วนบริหารงานกำนันและผู้ใหญ่บ้าน สำนักบริหารการปกครองท้องที่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการปกครอง. (2556). คู่มือการปฏิบัติงานกำนันและผู้ใหญ่บ้าน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- ชัยพงษ์ สำเนียง. (2555). การเมืองท้องถิ่นสหสัมพันธ์ของความสัมพันธ์หลายระดับ. วารสารรัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2559): 106 – 137
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2548). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ: วีอินเตอร์พรีนซ์.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์และคณะ. (2546). บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และการปกครองท้องที่. รายงานการวิจัย เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สมาน รังสีโยกฤษฎ์. (2546). การบริหารราชการไทย : อดีต ปัจจุบันและอนาคต (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บรรณกิจ
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2553). ประชาธิปไตยชุมชน รัฐศาสตร์สำหรับสภาองค์กรชุมชน. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- อมรรัตน์ บุญญา. (2557). ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลพวา อำเภอ แก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี.งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (วิชาการจัดการภาครัฐ และ ภาคเอกชน), มหาวิทยาลัยบูรพา,ชลบุรี.
- อุทัย หิรัญโต. (2539). การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- Good, Carter V. (1973). Dictionary of Education. 3rd ed. New York : McGraw – Hill Book Inc.
- โอลิเวอร์(Oliver, 1997)
- Oliver, Richard L. (1997) Satisfaction: A behavioral perspective on the consumer, Irwin/McGraw-Hill New York.
- Wolman, BB. (1973). Dictionary of Behavior Science. New York: Van Norst and Reinhold Company.
-